

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **L. K.**

oskarżonej z art. 231 § 1 i 2 k.p.k. w zb. z art. 23 ustawy o dostępie do informacji publicznej

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 6 marca 2024 r.,

wniosku pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego Stowarzyszenia [XXX]

o wyłączenie SSN M. B. od udziału w sprawie II KK 209/23,

na podstawie art. 41 § 1 i art. 42 § 1 k.p.k.

**p o s t a n o w i ł**

**wyłączyć SSN M. B. od udziału w sprawie II KK 209/23.**

## UZASADNIENIE

M. B. została wyznaczona do rozpoznania kasacji wniesionej w sprawie L. K. przez oskarżyciela posiłkowego Stowarzyszenia [XXX] od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 września 2022 r., IX Ka 815/22.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego złożył w dniu 7 lipca 2023 r. na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym wniosek o zbadanie spełnienia przez SSN M. B. wymogów niezawisłości i bezstronności. Zarządzeniem z 4 października 2023 r. Prezes Sądu Najwyższego Zbigniew Kapiński odrzucił ten wniosek jako złożony po terminie.

W dniu 15 grudnia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął kolejny wniosek pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego o wyłączenie SSN M. B. od rozpoznania

sprawy na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka (KRI 329).

Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2024 r. Sąd Najwyższy pozostawił ten wniosek bez rozpoznania jako niedopuszczalny z mocy ustawy. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Najwyższy stwierdził, że skoro ustawa o Sądzie Najwyższym reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących jego powołaniu, a na takie okoliczności powołał się wnioskodawca, to w tym zakresie przepisy ustawy o Sądzie Najwyższy stanowią w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k. *lex specialis*. Wyłączone jest zatem badanie tych podstaw wyłączenia sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

W dniu 12 lutego do Sądu najwyższego wpłynął kolejny wniosek pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego o wyłączenie od rozpoznania sprawy SSN M. B. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka. Uzasadniając ten wniosek powołał się na jej powołanie do zlikwidowanej Izby Dyscyplinarnej na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa – ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw oraz okoliczność, że od wielu lat zaliczała się do współpracowników Ministra Sprawiedliwości Z.Z., była założycielką stowarzyszenia prokuratorów skupiającego jego współpracowników. Natomiast Minister Sprawiedliwości Z.Z. zajmował w przedmiotowej sprawie stanowisko na antenie telewizji Trwam, gdzie wyrażał swoje poparcie dla oskarżonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności, wobec treści art. 41a k.p.k., rozważyć należy kwestię możliwości merytorycznego rozpoznania ponownego wniosku o wyłączenie SSN M.B. Wskazany przepis stanowi, że wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany pozostawia się bez rozpoznania. Rzecz jednak w tym, że wcześniejszy wniosek został pozostawiony bez rozpoznania przez Sąd Najwyższy z udziałem sędziego Marka Motuka, który – jak SSN M. B. - również został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r. Z bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego,

odwołującego się do obowiązującej i mającej moc zasady prawnej uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/2020) oraz uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, a także orzecznictwa trybunałów europejskich wynika, że orzeczenie wydane z udziałem sędziego Sądu Najwyższego powołanego na ten urząd w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r. dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a w konsekwencji nie zostało wydane przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą.

W świetle powyższych uwag postanowienie z 17 stycznia 2024 r., którym pozostawiono bez rozpoznania wnioski o wyłączenie SSN M. B. nie może być brany pod uwagę, co oznacza, iż przepis art. 41a k.p.k. nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu ponowionego wniosku pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego.

Jak trafnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie IV KK 279/23 „przepis art. 41 k.p.k. należy interpretować mając w polu widzenia szczególny aspekt gwarancyjny instytucji wyłączenia sędziego, tj. szerzej niż tylko w aspekcie istnienia obaw o stronniczość konkretnego sędziego; mianowicie słuszne jest również baczenie na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu. W takim razie wykładnia wspomnianego przepisu może dopuszczać także sądową kontrolę, czy w danej sprawie nie zachodzi obawa naruszenia standardu niezależności i bezstronności sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Jak to zaznaczono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., V KO 37/22, celowe może być posłużenie się przewidzianą przez ustawodawcę instytucją procesową minimalizującą, albo znoszącą takie zagrożenie w sprawie, która dopiero ma zostać rozpoznana przez sąd. Konsekwentnie, jak w tymże postanowieniu, również m.in. w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, nie tracąc z pola widzenia faktu wydania w dniu 20 kwietnia 2020 r. przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie U 2/20, należy opowiedzieć się za aktualnością mającej moc zasady prawnej i wiążącej każdy skład Sądu Najwyższego uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej,

Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (zob. także postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, i z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21). W jej pkt 1. stwierdzono, że >>nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)<<. Należy również, potwierdzając myśl o związaniu sądów krajowych interpretacją EKPC przyjętą przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, przywołać – podobnie jak we wspomnianych judykatach Sądu Najwyższego – wyrok tego Trybunału z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), w którym stwierdzono, że z uwagi na udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) – osoba powołana na urząd sędziego orzekając w określonej sprawie nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Celowe będzie nadmienić, że tak postanowienie V KO 37/22, jak i uchwałę I KZP 2/22 Sąd Najwyższy podjął po wydaniu w dniu 10 marca 2022 r. przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie K 7/21, dotyczącego zgodności z Konstytucją RP art. 6 ust. 1 EKPC. W pkt 2. wymienionej uchwały zanegowano spełnianie standardu bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., a w uzasadnieniu wskazano, że >>jako bezskuteczną i sprzeczną z prawem Unii postrzegać należy praktykę Trybunału Konstytucyjnego, której skutkiem miałyby być ograniczenie prawa sądów do badania bezstronności sędziów i należytej obsady sądów, w tym w oparciu o normy art. 41 k.p.k. oraz art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.<<”.

Zważywszy, że SSN M. B. została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji udzielonej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r., poz.

3) zasadność wniosku o jej wyłączenie od udziału w rozpoznaniu opisanej sprawy kasacyjnej jest oczywista.

W badanej sprawie zachodzą dodatkowe okoliczności uzasadniające decyzję o wyłączeniu SSN M.B. Przyznać należy rację wnioskodawcy, że jej bliska współpraca z Ministrem Sprawiedliwości Z.Z., który zajmował publicznie stanowisko w badanej sprawie, budzi uzasadnione wątpliwości do bezstronności SSN M. B. w rozpoznaniu tej sprawy.

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

[ał]

[J.J.]